GEMEENTE KAMPEN

Voorstel voor de raad

Raadsvergadering van (in te vullen door Griffie)	:	8 en 10 november 2011
Agendanummer (in te vullen door Griffie)	:	
Portefeuillehouder	:	M.Ekker

ONDERWERP
Vaststelling begroting 2012

BESLUIT
Vast te stellen:
- de programmabegroting 2012
- de 1e begrotingswijziging 2012
- dat er een bedrag van € 173.000 wordt onttrokken aan de algemene reserve voor het sluitend maken van de begroting 2012.

INLEIDING
Hierbij bieden wij u de begrotingsstukken voor het jaar 2012 aan.
Daarbij hebben de laatste weken van het bestuurlijke proces vooral in het teken gestaan van het realiseren van aanvullende maatregelen om te komen tot een sluitende begroting. Eind september werden wij geconfronteerd met een aanvullende korting op de rijksmiddelen via de algemene uitkering gemeentefonds. Desondanks kunnen wij u, met een weliswaar beperkte onttrekking aan de algemene reserve, een sluitende begroting 2012 aanbieden. Belangrijk is daarbij te constateren dat de begroting met ingang van 2014 bovendien ook een *structureel* sluitend perspectief vertoond.

Gegeven het verslechterde financiële perspectief voor ook onze gemeente vinden wij dat een positieve constatering en zijn wij tevreden met het voorliggende resultaat.

Uw opmerkingen bij de behandeling van eerdere begrotingen zijn voor ons reden geweest om opnieuw krachtig in te zetten op de gewenste kwaliteitsverbetering van de programmabegroting. Wij zijn van mening dat hiermede weer een stap vooruit is gemaakt; zowel de tekstuele toelichtingen als de volledigheid van indicatoren en kengetallen zijn verder verbeterd.

De programmabegroting 2012
De programmabegroting 2012, het boekwerk, is gebaseerd op het financieel perspectief zoals u dat in uw vergadering van 30 juni jl. heeft vastgesteld als richtinggevend kader. Daarbij zijn conforme groeicijfers en trendmatige tariefaanpassingen gehanteerd. De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de zogenaamde meicirculaire.

In eerste aanleg is sprake van een beperkt aantal mutaties. Deze betreffen:
- de ontwikkeling van de kapitaallasten valt in combinatie met minder vervangingsinvesteringen, voordeliger uit tot een bedrag van € 156.000
- de geraamde prijsontwikkeling vertoont een voordeel ten opzichte van de perspectiefnota: €177.000
- de algemene uitkering gemeentefonds vertoont, in eerste aanleg, een voordelig verschil van afgerond € 64.000
- overige afrondingen en verschillen: € 60.000 nadelig.

Team: Financiën Informant: F.Th. van Diermen Telefoon**nummer: 33 92 750**

Naast de hiervoor vermelde technische aanpassingen is sprake van één politiek/bestuurlijke wijziging die al verwerkt is in de primitieve begroting.
Het betreft het budget voor de uitvoering van de dorpsplannen Zalk, Grafhorst en Kamperveen. Bij de perspectiefnota stelden wij u voor om een verzoek om 3 x € 90.000 voor de jaren 2012 tot en met 2014 voor 50% te honoreren. Conform de door uw raad met algemene stemmen aangenomen motie is dit verzoek nu volledig gehonoreerd en verwerkt in de voorliggende begroting.

Per saldo sluit de programmabegroting met voordelige saldi van € 229.000 structureel en € 136.000 eenmalig.

Actuele ontwikkelingen
Bij het afronden van de programmabegroting is op een aantal beleidsterreinen het inzicht in situaties en aannames gegroeid. Bovendien werden wij verrast door een opnieuw nadelige uitkomst van de zogenaamde septembercirculaire.

a. Het saldo van de 2e Bestuursrapportage 2011.
De 2e Bestuursrapportage 2011 sluit met een nadelig structureel saldo van € 113.000. De doorwerking daarvan in de begroting 2012 heeft nog niet plaatsgevonden.

b. De septembercirculaire 2011.
Zoals hiervoor al vermeld werden wij de afgelopen week geconfronteerd met de uitkomst van de septembercirculaire Algemene Uitkering Gemeentefonds. De provincie stelt, in het kader van het financiële toezicht, niet verplicht om de uitkomsten van deze circulaire nu al te verwerken in de begroting 2012. Wij zijn van mening dat, in lijn met de afgelopen jaren, een consistent financieel beleid voor onze gemeente ook voor dit jaar behelst dat de uitkomsten wèl moeten worden meegenomen in de bepaling van onze financiële positie voor het komende begrotingsjaar. De effecten hiervan lopen uiteen van € 644.000 nadelig in het jaar 2012 tot een bedrag van € 159.000 voordelig in het jaar 2015.

c. Voortgangsrapportage bezuinigingen.
Bij de begrotingsstukken bieden wij u tevens een voortgangsrapportage met betrekking tot het verloop van de bezuinigingen aan.
Daaruit blijkt dat de bezuinigingsoperatie als geheel een positief verloop kent. Voorgesteld wordt, overigens voornamelijk in de eenmalige sfeer, een enkele correctie toe te passen.
Het effect daarvan is € 5.000 structureel en € 154.000 eenmalig.

d. Sociale werkvoorziening/nadelig exploitatietekort IMpact.
Er is al veel publiciteit geweest over de financiële ontwikkelingen op het terrein van de sociale werkvoorziening in relatie met de rijksbezuinigingsoperaties. Zonder daar het een of het ander te willen prioriteren is de algemene opvatting dat vooral de gevolgen van de Wet Werken naar Vermogen, en daarbinnen het aspect Sociale Werkvoorziening, grote gevolgen heeft. Uiteindelijk heeft dit zelfs geleid tot het door de VNG niet volledig accepteren van het concept onderhandelingsakkoord met het kabinet.
De gevolgen van de bezuinigingen op de WSW zijn primair neergelegd bij het Werkvoorzieningschap/IMpact, deze is belast met de uitvoering van die wetgeving.
Daarbij is, uiteraard niet geheel en al tot onze verrassing, duidelijk geworden dat IMpact niet alleen voor een grote uitdaging staat maar dat ook voor de te maken omslag tijd nodig is en men dan daarbij mede afhankelijk is van de ontwikkelingen in de markt.
IMpact geeft als indicatie dat men voor het jaar 2012 een nadelig saldo van € 1 miljoen verwacht. Voor de jaren daarna is nog geen sprake van een andere indicatie. Van het nadelig saldo komt ruwweg 75% voor rekening van de gemeente Kampen.
Omdat uiteraard van IMpact zelf de nodige inspanningen en resultaten verwacht mogen worden stellen wij voor het tekort over het jaar 2012 tot een bedrag van maximaal € 500.000 voor onze rekening te nemen. Deze extra bijdrage wordt vervolgens in 4 jaar tijd afgebouwd.

Daarmede is volgens ons sprake van een, ook in sociaal opzicht, evenwichtige afbouwperiode en krijgt IMpact de tijd om invulling te geven aan de beoogde herstructurering van de Wet Sociale Werkvoorziening.

e. Verbouw van Heutszkazerne/de problematiek van het gemeentelijk archief.
De huisvestingssituatie van ons archief is al enige jaren problematisch. Sinds vorig najaar tekent zich een potentiële oplossing af via een mogelijke huisvesting in de van Heutszkazerne. Nog afgezien van de daarbij op te lossen bouwkundige problemen en samenwerkingsproblematiek met instellingen als de bibliotheek, de IJsselacademie en het Historisch Centrum Overijssel is sprake van een stevig extra beslag op de algemene dekkingsmiddelen. Toch zijn wij van mening dat het onderzoek naar de realisatie van deze huisvesting doorgang moet vinden.
Daarbij geven wij niet alleen in overweging dat het historische en culturele klimaat van onze gemeente hiermede een prachtige impuls krijgt. Ook dient bedacht te worden dat het opnieuw oppakken van bijvoorbeeld het alternatief van verbouw van de bestaande huisvesting niet gegarandeerd kan worden binnen de bestaande budgetten. De lastenstijging hebben wij gemaximeerd op € 260.000 structureel. Daarbij kan, gelet op de planning, voor het jaar 2012 volstaan worden met een bedrag van € 130.000.

f. Verlenging subsidie ’t Ukien.
Het structurele begrotingsbudget dat oorspronkelijk beschikbaar was voor de gemeentelijke bijdrage aan ’t Ukien is door uw raad gereserveerd voor de exploitatie van een tweede tienercentrum. Tot en met het jaar 2012 is daardoor slechts eenmalig dekking beschikbaar voor de exploitatiebijdrage van ’t Ukien. Wij achten die periode te kort om tot een afronding van de toekomstverkenning van ’t Ukien te komen. Om die reden stellen wij voor om voor de jaren 2013 en 2014 nogmaals € 100.000 per jaar te reserveren.

g. De ontwikkeling van de woningvoorraad en de inwoneraantallen.
Het is duidelijk dat de financieel economische crisis ons land en dus ook onze gemeente op vele terreinen raakt. Erg duidelijk komen die gevolgen naar voren bij de realisatie van nieuwbouwplannen. Hoewel onze gemeente zich door een aantal al lopende nieuwbouwplannen relatief positief onderscheidde is ook bij ons sprake van teruglopende grondafzetten en een zekere “pas op de plaats”. Voor onze beeldvorming hebben wij ons onder andere, via een zogenaamde “woonbeurs” uitgebreid laten informeren door verschillende geledingen uit het particulier bedrijfsleven. Op grond van die bevindingen houden wij nu rekening met een zekere matiging van de woningbouwproductie. Waar wij tot op heden uitgingen van een productie van gemiddeld 300 woningen (met 225 inwoners) per jaar prognosticeren wij thans een toename van 200 woningen en 150 inwoners per jaar.
De gevolgen beperken zich vooralsnog tot een neerwaartse bijstelling van de geraamde opbrengst onroerende zaakbelasting met € 18.000 structureel en cumulatief per jaar.
De gevolgen voor de algemene uitkering gemeentefonds stellen wij op nihil. Wij achten de verwachting gewettigd dat de teruggang in onze woningbouwproductie zich ook landelijk voordoet. In de systematiek van het gemeentefonds worden lagere woningbouwcijfers gecompenseerd door hogere bedragen per eenheid.

h. Het Grondbedrijf.
De hiervoor vermelde ontwikkeling van de woningvoorraad heeft uiteraard ook gevolgen voor de winstpotentie van ons Grondbedrijf. Teruglopende grondverkopen leiden tot hogere renteverliezen binnen de grondexploitaties en dus lagere winsten. Daarnaast is onder andere nog geen duidelijkheid over een sluitende exploitatie van het gebied IJsseldelta-Zuid en verloopt de afzet van gronden binnen de grondexploitatie Koekoekspolder moeizaam. Al met al is dit voor ons voldoende reden om de eerdere vastgestelde winstuitnamen van het Grondbedrijf opnieuw te bezien. Gelet op de genoemde ontwikkelingen stellen wij daarom voor de eerder geprognosticeerde winstuitnamen tot en met 2014 te herzien. Concreet stellen wij u voor de geplande winstuitname 2012 van € 2,2 miljoen nu met een bedrag van € 1,1 miljoen te verlagen. Ten aanzien van de winstuitnamen 2013 (€ 1,8 miljoen) en 2014 (€ 0,5 miljoen) stellen wij voor deze nu geheel te laten vervallen. Overigens verwijzen wij u voor het Grondbedrijf naar het gestelde in paragraaf 7 – Gemeentelijk Grondbeleid – van de begroting.

Het dekkingsplan.
De voorstellen onder het hoofd “Actuele ontwikkelingen” trekken een zware wissel op onze financiële positie. Wij stonden dan ook voor de uitdaging hoe wij gegeven die negatieve financiële ontwikkelingen toch tot een sluitende begroting met een vooral structureel sluitend meerjarenperspectief konden komen.

Daarvoor doen wij u hierna een aantal voorstellen.

1.Voeding parkeerfonds.
Sinds enige jaren beschikken wij over een parkeerfonds. Jaarlijks worden hierin bedragen gestort die oplopen naar een bedrag van € 350.000 structureel.
De voeding van dit fonds achten wij niet langer strikt noodzakelijk. Daarbij speelt mede een overweging dat er na het stopzetten van de structurele voeding, nog een saldo in het fonds beschikbaar is van afgerond € 2,3 miljoen. Daarmede is een substantieel bedrag beschikbaar voor een eventueel onrendabele top van een parkeervoorziening.
Daarnaast merken wij op dat wij hiermede feitelijk terugkeren naar een regime waarbij de noodzaak van parkeervoorzieningen samen met onze andere wensen en beleidsvoornemens integraal wordt afgewogen.
Een situatie die naar onze mening leidt tot een versterking van het integrale afwegingsproces.

2. Uitstel nieuwbouw o.b.s. het Meerrijk in stationsgebied.
De nu gematigde groeiprognoses van de woningbouw hebben ook gevolgen voor de snelheid van ontwikkeling van de nieuwbouwwijken het Onderdijks en Stationsgebied.
Er zal daardoor ook een temporisering optreden in de groei van het aantal leerlingen van het basisonderwijs.
Daarom vinden wij het verantwoord de bouw van het Meerrijk te verschuiven naar het jaar 2015. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd tot bedragen van € 178.000 en € 175.000 voor de jaren 2013 respectievelijk 2014.
Om dezelfde reden zien wij nu af van de nieuwbouw van een tweede basisschool in de wijk Onderdijks.

3. Bijstelling onderhoudsramingen onderwijs voor 2012.
Bij het screenen van de verschillende begrotingscijfers is geconstateerd dat voor het jaar 2012 zowel de voeding van een reserve onderhoud schoolgebouwen conform het meerjaren onderhouds-programma (MOP) is geraamd als ook nog eens de onderhoudskosten voor het jaar 2012. Voor het jaar 2012 worden de onderhoudskosten geraamd op een bedrag van € 578.000; voorgesteld wordt om dit bedrag voor € 366.000 ten laste van de ingestelde reserve te brengen.

4. Opheffen reserve grote objecten.
De reserve grote objecten is al sinds jaar en dag een reserve die feitelijk nog dateert van de “grote werken” als de aanleg van de stadsbrug en de dijkverzwaring. Plannen om te groeien naar een nieuwe reserve grote objecten hebben feitelijk nooit verder vorm gekregen omdat de voeding afhankelijk was van de omstandigheid of er na honorering van alle andere wensen en beleidsvoornemens nog financiële ruimte resteerde. Gegeven de huidige situatie stellen wij u voor de reserve nu in het geheel op te heffen en vrij te laten vallen ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen. Dit genereert een baat van € 450.000.

5. Aanpassing voorziening sociaal statuut voormalig stadsziekenhuis.
De verplichtingen die voortvloeien uit het sociaal statuut stadsziekenhuis worden gedekt via een daarvoor ingestelde voorziening. Uit een actualisatie van de gewenste omvang van de voorziening is gebleken dat deze substantieel verlaagd kan worden met een bedrag van € 0,8 miljoen.

6. Verlaging voorziening arbeidsduurverkorting (fonds sparen compensatie-uren adv).
De voorziening arbeidsduurverkorting is ingesteld in een periode dat het mogelijk was om de uren voor arbeidsduurverkorting te “sparen” voor een vervroegd vertrek uit gemeentelijke dienst. De regeling is opgeheven en er is sprake van een zogenaamde “sterfhuisconstructie”. Herijking van het spaarsaldo geeft aan dat alsnog een bedrag van € 30.000 kan vrijvallen uit de voorziening.

7. Verlaging reserves bouw bejaardenwoningen.
Voor de bouw van bejaardenwoningen bestond in het verleden een gemeentelijke bijdrageregeling. Later is deze omgezet in een regeling voor de ontwikkelingskosten en het opplussen van seniorenwoningen. De reserve wordt niet meer gebruikt voor deze doeleinden.
Wel zijn er voornemens om te komen tot de inzet van een gedeelte van de middelen op het terrein van de visie Wonen, Zorg en Welzijn.
De daarvoor benodigde budgettaire ruimte maakt het mogelijk de omvang van de reserve nu met € 150.000 te verlagen.

8. Daklozenopvang
Dit voorjaar heeft u besloten definitief af te zien van een eigen voorziening voor dak- en thuislozen. Voor crisisopvang bleef een bedrag van € 50.000 structureel beschikbaar. Uit de inmiddels ontvangen prijsopgave voor die crisisopvang blijkt een budget van € 30.000 structureel toereikend te zijn. Per saldo is door dit voorstel sprake van een structurele vrijval van middelen van € 30.000.

De bezuinigingen voor 2012 en verder.
Tegelijk met deze begroting wordt u een integraal overzicht van alle gerealiseerde en nog te realiseren bezuinigingen aangeboden. Het algemene beeld geeft aan dat de realisatie van de voorgenomen bezuinigingen nagenoeg volledig op koers ligt. Een positief gegeven dat aangeeft dat ook vaart wordt gezet achter de daadwerkelijke realisatie. Voor zover er sprake is van het niet of eventueel later realiseren van bezuinigingen zijn de effecten hiervan integraal verwerkt in de voorliggende begrotingsuitkomsten. Zoals al eerder aangegeven betreft het een relatief gering aantal gevallen met een relatief beperkte financiële invloed.

De tariefmaatregelen voor 2012.
De tariefmaatregelen beperken zich voor 2012 in zijn algemeenheid tot een trendmatige verhoging met 1,3%.
Dit is in lijn met het coalitieprogramma en met het tarievenbeleid zoals wij dat nu al meerdere jaren kennen. Uitzondering daarop vormen:
- het tarief rioolrecht voor woningen wordt in het geheel niet verhoogd
- het tarief afvalstoffenheffing en reiniging kent een aantal aanpassingen. De belangrijkste daarvan zijn:
    - het vastrecht daalt met € 4,80 per jaar
    - de tarieven GFT containers gaan met 38% omlaag
    - de tarieven restcontainers stijgen met gemiddeld 1,5%

Uiteindelijk leiden de belastingvoorstellen daardoor zelfs tot een beperkte lastendrukdaling voor een “gemiddeld gezin”.

De financiële uitkomsten en het meerjarenperspectief.
De voormelde adviezen en ontwikkelingen leiden uiteindelijk tot het volgende financiële beeld. (V = voordelig en N = nadelig).

Structureel	2.012		2.013		2.014		2.015	
saldo begroting primitief	229.000	V	534.000	V	1.716.000	V	814.000	V
aanvullende voornemens	1.410.000	N	1.276.000	N	720.000	N	416.000	N
subtotaal	1.181.000	N	742.000	N	996.000	V	398.000	V
aanvullende dekkingsvoorstellen	330.000	V	558.000	V	555.000	V	380.000	V
totaal generaal structureel	851.000	N	184.000	N	1.551.000	V	778.000	V

Eenmalig	2.012		2.013		2.014		2.015	
saldo begroting primitief	136.000	V	1.685.000	V	520.000	V	831.000	V
aanvullende voornemens	1.254.000	N	1.900.000	N	600.000	N		N
subtotaal	1.118.000	N	215.000	N	80.000	N	831.000	V
aanvullende dekkingsvoorstellen	1.796.000	V		V		V		V
totaal generaal eenmalig	678.000	V	215.000	N	80.000	N	831.000	V

Kaders
De kaders voor de begroting worden primair bepaald door de uitgangspunten van het Coalitieprogramma 2010-2014. Daarnaast is sprake van een door uw raad in november 2010 vastgesteld bezuinigingsprogramma voor de jaren 2011 en verder. Die besluitvorming is integraal verwerkt in de voorliggende begroting.
Ook speelt de kaderstelling van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een rol.
Tenslotte is sprake van provinciale richtlijnen. Deze geven, min of meer als uitvloeisel van het BBV, nadere richtlijnen over wat is toegestaan maar vooral ook gewenst in het kader van een duurzaam sluitend financieel perspectief.
In dat kader heeft de toezichthouder ons gewezen op het feit dat in onze begroting de door uw raad vastgestelde beheersniveaus voor het onderhoud in verschillende gevallen nog niet geheel zijn afgedekt. Er is sprake van verschillende ingroeitrajecten. De begroting vertoont daarmede in de visie van de provincie een discrepantie ten opzichte van het vastgestelde beleid. Wij hebben naar de provincie aangegeven dat uw raad zich daarvan niet alleen bewust is maar dat u dit via de vaststelling van de begroting impliciet ook onderschrijft.

Resumé
Opnieuw zijn wij dit jaar bij het opstellen van de begroting geconfronteerd met de gevolgen van de financieel economische teruggang. Direct in de vorm van bijvoorbeeld een krimpende algemene uitkering en een bijstelling van onze woningbouwprognoses, maar ook indirect via de kortingen die het rijk toepast op de geldstroom van de wet sociale werkvoorziening.
De ontwikkeling van de lastendruk voor onze burgers blijft daarnaast voor ons een punt van aandacht. Die burger wordt immers ook al vaak geconfronteerd met andere negatieve financiële maatregelen die het rijk doorvoert op andere terreinen.

Wij zijn al met al tevreden met het gegeven dat wij in een relatief korte tijd toch weer een omvangrijk ombuigingspakket aan u kunnen presenteren. Daarbij blijft de kwaliteit van ons voorzieningenniveau behouden en wordt op het terrein van de lokale lastendruk zelfs een verlaging van 1,4% gerealiseerd.

Beoogd effect
Binnen de begroting, het beheer en het beleid dient sprake te zijn van een duurzaam evenwicht. Dit duurzame evenwicht komt vooral tot uitdrukking in een structureel sluitende meerjarenbegroting die onderdeel uitmaakt van de voorliggende begroting 2012.

Voorstel
Wij stellen u voor over te gaan tot:
- vaststelling van de programmabegroting 2012
- vaststelling van de 1e begrotingswijziging 2012
- het onttrekken van een bedrag van € 173.000 aan de algemene reserve voor het sluitend maken van de begroting 2012.

COMMUNICATIE
Via de zogenaamde begrotingskrant en het perscontact.

BIJLAGEN
- Programmabegroting 2012
- 1e begrotingswijziging 2012
- Voortgangsrapportage stand van zaken bezuinigingen

Kampen, 29 september 2011

Burgemeester en wethouders van Kampen,
de secretaris, de burgemeester,

J.F. Goedegebure drs. mr. B. Koelewijn